

MIKKELIN HIIPPAKUNNAN PIISPA

Mikkeli 6.5.2021

Hyvät kirkkoherrat

Koronavirusepidemia on osoittanut viime viikkoina laantumisen merkkejä. Tiukat rajoitustoimet ja lisääntynyt rokotekattavuus ovat onneksi vähentäneet tartuntojen määrää. Osassa hiippakuntaa on jo palattu epidemian perustasolle ja rajoitukset ovat lieventyneet. Samanlaista kehitystä odotetaan kesään mennessä myös muuhun osaan hiippakuntaamme.

Seurakunnissa on valmistauduttu kesätoimintaan, vaikka monia kysymyksiä on vielä avoinna. Rohkaisen teitä kesätoiminnassa kekseliäisiin ratkaisuihin ja innovatiivisiin kokeiluihin, toki samalla terveysturvallisuus huomioon ottaen.

Tässä kirjeessä käsitellään jumalanpalvelusten striimaamista, tilojen sektorointimallia, seurakuntien asiakaspalvelua ja leiritoimintaa sekä informoidaan koronan jälkeistä aikaa pohtivan työryhmän työskentelystä, kesän tilannekuvaraportoinnista ja työyhteisöjen jaksamisesta.

Jumalanpalvelusten striimaamisesta

Koronavirusepidemian alussa piispat ohjeistivat, että ”jumalanpalvelukset striimataan ja lähetetään internetissä kussakin seurakunnassa käytettävissä olevin keinoin. Jumalanpalvelusten seurakunta muodostuu etäyhteyksin niihin osallistuvista.” Kokoontumisrajoitusten väljennyttä seurakunnissa on pohdittu, jatketaanko jumalanpalvelusten välittämistä suoratoistona silloinkin, kun jumalanpalvelukseen voi osallistua myös paikan päällä.

Jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset ovat kirkon hengellisen elämän sydän. Kirkkolain 4. luvun 1 §:n mukaan ne kuuluvat seurakunnan lakisääteisiin tehtäviin. Siksi jumalanpalvelusten välittäminen eri keinoin seurakuntalaisten osallistumisen mahdollistamiseksi on kannatettavaa myös koronarajoitusten purkamisen jälkeen seurakunnan voimavarojen mukaan. Seurakuntien todellisuus on tässäkin asiassa hyvin erilainen, joten ratkaisulta asiassa jää seurakunnille. Olennaista on, että seurakuntalaisella on mahdollisuus osallistua jumalanpalvelukseen joko kirkossa tai suoratoiston välityksellä.

On ymmärrettävää, että suoratoistojen toteutustavat ovat olleet erilaisia seurakunnan resursseista ja taidoista riippuen. Jos ei pyritä televisiojumalanpalveluksen laatutasoon, on suoratoisto varsin helposti toteutettava tapa tehdä jumalanpalvelukset saavutettavaksi niille, jotka eivät jostain syystä voi tulla paikan päälle. Hyvä on muistaa, että myös paikallisuudella ja kodikkuudella on ihmisille merkitystä.

Useamman kirkon seurakunnissa joudutaan ratkaisemaan, miten striimausta jatketaan: yhdestä kirkosta vai kiertäen eri kirkoissa. Asiaan vaikuttavat luonnollisesti monet eri tekijät. Esimerkiksi seurakuntaliitosseurakunnassa voi olla tarkoituksenmukaista huolehtia siitä, että eri kirkoista striimaukset tulevat tasapuolisesti. Jossakin toisessa seurakunnassa voidaan striimaukset keskittää yhteen kirkkoon.

Seurakuntalaisten hyvää palvelua on, mikäli myös kirkollisia toimituksia olisi mahdollista striimata seurakuntien tiloissa. Kirkoissa ja kappeleissa järjestettäviin kasteisiin, vihkimisiin ja hautaan siunaamisiin voisi olla paljonkin osallistujia, jos kaukana asuvat tai sairaana olevat sukulaiset ja ystävät voisivat osallistua toimitukseen etäyhteyksin. Joissakin seurakunnissa on tämä ollutkin jo mahdollista koronavirusepidemian aikana.

Kotimaa-yhtiö on ottanut kevään aikana käyttöön sivuston jumalanpalvelusverkossa.fi. Sivustolle on koottu seurakunnista lähetettäviä jumalanpalveluksia, hartauksia ja konsertteja helposti löydettäväksi kokonaisuudeksi. Lähetysten julkaiseminen ja katseleminen on palvelussa ilmaista.

Mikkelin hiippakunnasta on sivustolla tähän mennessä neljän seurakunnan, yhden kappeliseurakunnan ja kahden seurakuntayhtymän seurakuntien tiedot. Sivuston tavoitteena on helpottaa seurakuntien jumalanpalvelusten saatavuutta ja löydettävyyttä.

Jumalanpalvelusten ja tilaisuuksien osallistujamääristä

Koronavirusepidemian helpottuessa viranomaiset ovat lieventäneet kokoontumisrajoituksia. Seurakuntien on edelleen syytä noudattaa alueellisia tai paikallisia viranomaisohjeita, kuten kiitettävästi olette toimineetkin.

Aikaisemmissa kirjeissä mainittua sektorointimallia on ohjeistettu Itä-Suomen aluehallintovirastossa seuraavasti:

Alueellisesti rajatuissa tiloissa voidaan järjestää myös yli 50 henkilön yleisötilaisuus tai yleinen kokous edellyttäen, että

1. tiloissa on käytettävissä useita katsomolohkoja tai yleisölle tarkoitettuja rajattavissa olevia alueita, joiden kaikkien välille on järjestettävä selkeä suojavyöhyke,
2. tilaisuuteen osallistuva yleisö voidaan sijoittaa omille istumapaikoille tai omille alueille enintään 50 henkilön erillisiin katsomolohkoihin tai yleisölle tarkoitettuihin alueisiin, joihin jokaiseen on oltava omat kulkureitit, palvelut (kuten mahdolliset tarjoilupalvelut ja saniteettitilat) sekä tapahtumahenkilökunta ja
3. yleisön turvallisuus voidaan kussakin katsomolohkossa varmistaa noudattamalla opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen [ohjetta](#).

Tätä lähinnä urheilu- ja kulttuuritilaisuuksiin tarkoitettua ohjetta voidaan soveltaa myös seurakuntien tilaisuuksissa ja tiloissa siinä tapauksessa, että kokoontumisrajoitukset sen sallivat. Tämä tuo joustoa esimerkiksi suurten kirkkotilojen käyttöön, konfirmaatioihin, avioliittoon vihkimisiin ja hautaan siunaamisiin sekä muihin vastaaviin tilaisuuksiin.

Seurakuntien asiakaspalvelu

Seurakunnista on tullut tiedusteluja siitä, miten seurakuntien asiakaspalvelu kirkkoherranvirastoissa ja muissa toimistoissa tulisi järjestää, kun rajoitukset mahdollistavat jälkeen kasvokkain kohtaamisen.

Joissakin seurakunnissa onkin jo palattu entisen kaltaiseen asiakaspalveluun puhelin- ja netti-asiointin rinnalla. Tämä onkin suositeltava käytäntö, kunhan otetaan huomioon kulloisetkin hygieniaohteistukset (turvavälit, käsidesi, kasvomaskei). Monille ihmisille on tärkeää päästä sopimaan kirkollisista toimituksista paikan päälle.

Yhteinen linjaus rovastikunnan seurakunnissa olisi hyvä, sillä esimerkiksi hautajaisjärjestelyissä ihmiset saattavat joutua asioimaan eri seurakunnissa. Toivon, että rovastikunnallisissa kirkkoherrojen kokouksissa voisitte pohtia tätäkin asiaa.

Rippikouluissa ja leiritoiminnassa muistettavaa

Hiippakunnan rippikouluwebinaarissa 5.5. nousi esille asioita, jotka on hyvä muistaa ja ottaa huomioon leirikesään valmistauduttaessa:

- epidemia jatkuu yhä ja alueelliset tilanteet voivat muuttua nopeasti. Siksi on tärkeää tehdä huolelliset varasuunnitelmat järjestelyiden, mahdollisten sairastumisten ja varahenkilöstön suhteen. Hyvä on myös konsultoida paikallista terveydenhuoltoa muun muassa testausjärjestelyistä, jos niitä tarvitaan.
- edelleen on tärkeää pitää huoltajat hyvin ajan tasalla myös varajärjestelyistä ja mahdollisista nopeistakin muutoksista rippikoulujärjestelyissä.
- maskien pitämisestä "leirikuplassa" sekä laulamisesta leirillä ESSOTEn terveyspalveluiden johtaja Santeri Seppälä suositteli, että parin ensimmäisen päivän aikana pidettäisiin maskeja eikä laulettaisi. Jos "leirikupla" toimii hyvin, eikä ulkopuolisia vieraille leirillä, tästä voidaan leirin edetessä luopua. Tässäkin asiassa on hyvä ottaa huomioon alueelliset erot ja mahdolliset tartuntatautiviranomaisen ohjeet.

KESÄ, RIPARIT JA KORONA -webinaarin tallenne löytyy [täältä](#).

Leirit ovat osa seurakunnan toistuvaa ja säännöllistä toimintaa, joita voidaan aluehallintoviraston ohjeistuksen mukaan pitää, kunhan huolehditaan "leirikuplasta" sekä hyvästä leirin aikaisesta terveysturvallisuudesta. Lasten ja nuorten toiminta on havaittu koronavirusepidemian aikana erityisen tärkeäksi.

Turvallisuus kaikessa toiminnassa

Kesän lähestyessä on hyvä muistaa kaiken tärkeän koronaepidemiaan liittyvän rinnalla kokonaisvaltainen turvallisuus sekä leirityössä että kaikessa seurakunnan toiminnassa.

Turvallinen seurakunta -ohjeistuksessa turvallisuus ymmärretään leiri- ja retkitoimintaa laajempina kokonaisuutena ja siinä otetaan huomioon fyysinen, henkinen, hengellinen, sosiaalinen, emotionaalinen ja seksuaalinen turvallisuus.

Valmistautuminen koronan jälkeiseen aikaan

Useissa seurakuntien tilannekuvaraporteissa odotetaan hiippakunnallisen ”korona-exit” – työryhmän tuloksia. Työryhmän on määrä jättää muistionsa toukokuun loppuun mennessä. Väliaikatiетona työryhmän puheenjohtaja, lääninrovasti Juha Eklund toteaa, että työryhmä on kerännyt kokemuksia hiippakunnan eri puolilta seurakuntatyön koko kirjosta. Työryhmä on koostanut noin kaksikymmentä teemaa, joista se tiivistää kokemukset ja nostaa niiden pohjalta esityksiä ja ajatuksia edelleen työstettäväksi. Teemoihin liittyy myös vinkkejä erilaisista koronaan liittyvistä selvityksistä muualta, sekä kirkosta että yhteiskunnasta.

Tuomiokapituli käsittelee työryhmän muistion heti sen saatuaan ja se toimitetaan sen jälkeen välittömästi seurakunnille. Kirkkoherrojen teams-kokouksen järjestäminen koronan jälkeisestä seurakuntaelämästä on mahdollista, jos näette sille tarvetta.

Vaikka ajatukset jo suuntautuvat koronan jälkeiseen aikaan ja siihen on tarpeen varautua, elämme vielä epidemian keskellä. Koronatilanteen paranemisesta huolimatta on yhä otettava huomioon terveysturvallisuus ja muistettava tutuksi tullut ”kolmikko”: hygienia, turvaetäisyydet, maskit.

Työyhteisön jaksaminen

Työyhteisöjen jaksaminen on pitkään kestäneen poikkeusajan keskellä ollut lujilla. Viime vuoden kokemukset loppukevään työyhteisön yhteisestä päiväkahvista, brunssissa, liikuntapäivästä tms. olivat hyviä. Mikäli suinkin kokoontumisrajoitukset sallivat, rohkaista seurakuntia järjestämään mahdollisuuksien mukaan työyhteisölle virkistyspäivän.

Monesti yhteiseen tapaamiseen liittyi viime vuonna myös työntekijöiden muistaminen vaikkapa joillakin paikallisten yrittäjien tuotteilla tai palveluilla, jolloin voitiin samalla tukea taloudelliseen ahdinkoon joutuneita yrittäjiä. Tämä käytäntö kannattaa muistaa, jos vain siihen on mahdollisuutta.

Kesäajan tilannekuvaraportit

Kaksi kertaa kuukaudessa lääninrovastien johdolla kootut tilannekuvaraportit ovat olleet erinomainen tapa pysyä tuomiokapitulissa ajan tasalla seurakuntien tilanteesta. Raportit ovat auttaneet viranomaisyhteistyössä. Kiitos vaivannäöstänne niin teille kirkkoherroille kuin lääninrovasteille.

Kesän aikana tilannekuvaraportteja ei tarvitse lähettää. Odotan raporttia vielä 1.6.2021. Sen jälkeen toivon saavani raportin kesän tapahtumista 30.8.2021. Kesän päättyessä arvioimme tuomiokapitulissa vallitsevan koronavirusepidemian mukaan, onko tilannekuvaraportteille tarvetta vielä syksyn aikana.

* * *

Ensi sunnuntai on rukoussunnuntai. Pyhäpäivän taustalla ovat rukouskulkueet, joita Roomassa järjestettiin 300-luvulta alkaen. Ne korvasivat keväisin pelloille suuntautuneet pakanalliset kulkueet. 400-luvun lopulta lähtien kirkolliset rukouskulkueet sijoituivat rukoussunnuntain ja helatorstain välisiin arkipäiviin.

Rukoussunnuntain historia kertoo siitä, ettei elämässä ole itsestäänselvyksiä, vaan uudelle kasvukaudelle pyydettiin rukouksessa Jumalan siunausta. Koronavirusepidemia on konkreettisesti opettanut meille sen, ettei elämä ja sen edellytykset ole itsestäänselvyys.

Rukoussunnuntai puhuu rukouksen lahjasta ja mahdollisuudesta. Esirukous kantaa ja rohkaisee aina, mutta erityisesti poikkeuksellisina aikoina. Liitän kirjeeni loppuun Kotimaa-lehdelle lähettämäni kirjoituksen jumalanpalveluksen yhteisestä esirukouksesta.

Teitä esirukouksissa muistaen

Seppo Häkkinen

Yhteisen esirukouksen koko rikkaus esille

Jo reilun vuoden ajan on ollut mahdollisuus osallistua eri seurakuntien jumalanpalveluksiin suoratoiston välityksellä. Tämän soisi jatkuvan myös koronavirusepidemian jälkeen.

Seuratessani striimattuja, radioituja tai televisioituja jumalanpalveluksia tavallista enemmän olen kiinnittänyt huomiota yhteiseen esirukoukseen. Toteutustavat ovat hyvin erilaisia, kuten esirukouksen luonteeseen kuuluukin. Siinä seurakunta hoitaa papillista virkaansa yhteisten asioiden esilläpitäjänä ja kaikkien ihmisten puolestapuhujana.

Yhteisen esirukouksen tulee ilmentää seurakunnan elämäntilannetta ja nostaa esille todellisia huolen ja kiitoksen aiheita. Monesti olen kuitenkin huomannut rukousten kaventuneen sisällöllisesti. Toisinaan niistä on tullut pienenoisitelmii eettisistä aiheista tai papin julistusta omasta mieliteemastaan.

Kirkkokäsikirjan mukaan yhteiseen esirukoukseen tulee sisältää ainakin rukous kristillisen kirkon ja seurakunnan sekä evankeliumin leviämisen puolesta, rukous esivallan, julkisen vallankäytön ja rauhan puolesta, rukous erilaisissa vaikeuksissa olevien puolesta sekä rukous ajankohtaisten asioiden puolesta. Tärkeää on antaa tilaa myös seurakuntalaisten esirukouspyynnöille sekä hiljaiselle rukoukselle.

Koronavirusepidemian aikaisissa esirukouksissa on kiitettävällä tavalla tuotu esille ajankohtaiset aiheet: sairastuneet ja heidän läheisensä, terveydenhuollon henkilökunta sekä toisinaan myös virusta tutkivat ja rokotteita kehittävät tutkijat. Sen sijaan usein on rukouksesta jäänyt mainitsematta päättäjät ja kansamme johtajat, jotka epävarmuuden ja suurten paineiden keskellä tekevät päätöksiä. Moni heistä on sanonut suuresti arvostavansa sitä, että seurakunnissa rukoillaan heidän puolestaan.

Myös hengelliset johtajat tarvitsevat esirukousta. Vanhastaan rukous oman seurakunnan ja hiippakunnan palvelijoiden puolesta kuuluu yhteiseen rukoukseen. Esimerkiksi ortodoksisessa kirkossa piispojen liturginen muistaminen on suorastaan kanoninen ja kirkko-opillinen velvoite.

Yhteinen esirukous on kirkon rukousta koko maailman puolesta. Siksi siihen ovat aina kuuluneet tietyt rukousaiheet, jotka estävät samalla rukouksen kaventumista ja subjektiivisuutta. Pappien ammattitaitoon kuuluu klassisten esirukouksen aiheiden tuntemus ja käyttäminen yhteisessä esirukouksessa.

Seppo Häkkinen

Mikkelin hiippakunnan piispa